

УДК: 37.091.12:159-051:316.344.7

© Людмила Степаненко
(м. Київ)

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ ДО РОБОТИ З МАРГІНАЛЬНИМИ ГРУПАМИ

У статті розглядаються регіональні особливості професійної спрямованості у підготовці майбутніх психологів до роботи з маргінальними групами. Проаналізовано основні положення концепції підготовки майбутніх психологів. Розкрито зміст поняття «професійна спрямованість» та сфери застосування соціально-професійних знань випускниками-психологами.

Ключові слова: маргінальні групи, професійна спрямованість, зміст професійної підготовки, зміст навчання.

Liudmyla Stepanenko. Regional peculiarities of psychologists' training on working with marginalized groups. The article examines regional features professional orientation in preparation of future psychologists to work with marginalized groups. Basic positions of conception of the training of future psychologists have been analyzed. Contents of a concept "professional orientation" and sphere of use social and professional knowledge of final-year students-psychologists have been opened.

Keywords: marginal groups, professional orientation, contents of professional training, contents of education.

Liudmila Stepanenko. Experiența regională în pregătirea psihologilor pentru lucrul cu grupurile marginale. În articol sunt abordate particularitățile regionale în pregătirea viitorilor psihologilor pentru lucrul cu grupuri marginalizate. Sunt analizate prevederile de bază ale conceptului de formare a psihologilor viitori. Este definită noțiunea și conceptul "orientare profesională", domeniul de aplicare a cunoștințelor socio-profesionale ale tinerilor psihologi.

Сувинте чеие: grupuri marginalizate, orientare profesională, pregătire profesională, învățământ.

Постановка проблеми дослідження. Одна з головних проблем підготовки психологів до роботи з маргінальними групами населення – створення загальноприйнятої методики формування компетентності фахівця і визначення адекватних засобів її реалізації. Основні труднощі, як відзначають дослідники, полягають у тому, що компетентність є багатофункціональним поняттям, для її формування необхідне модернізоване навчальне середовище, яке дозволяє змодельовати реальну ситуацію, а також ефективні засоби контролю діяльності студента у цьому середовищі. Ми впевнені, що підготовка студентів повинна здійснюватись на засадах динамічності, відкритості та гнучкості, застосовані методики мають бути різноманітними та дієздатними¹.

На сьогодні у вищих навчальних закладах відчутна тенденція до скорочення годин аудиторних занять з усіх дисциплін. Загальна кількість годин,

як правило, залишається постійною за рахунок тих, що відводяться навчальними планами на самостійне опрацювання матеріалу, який вивчається. Цю тенденцію можна прослідкувати, порівнюючи навчальні і робочі плани. Уведення, згідно Болонського процесу, кредитно-модульної системи в навчальну модель підготовки студентів України дійсно передбачає скорочення аудиторних занять і перенесення вивчення матеріалу на самостійну роботу студентів. Виникає суперечність між переходом освіти на новий рівень, де самостійна робота має займати більший відсоток, ніж аудиторна, і неспроможністю студентів самостійно опрацювати теоретичний матеріал².

Ми вважаємо, що спочатку треба змінити підходи до розробки змісту й організації навчального процесу фахових дисциплін, який має бути спрямованим на набуття не тільки якісних знань, стійких вмінь і постійних навичок з дисциплін, а й на підготовку майбутніх психологів до роботи з маргінальними групами у певному середовищі.

Метою статті: з'ясування аспектів формування професійної спрямованості у підготовці майбутніх психологів до роботи з маргінальними групами.

Головним завданням у теорії і практиці професійної підготовки студентів-психологів до роботи з маргінальними групами полягає у професійній спрямованості викладання дисциплін.

Ми погоджуємося з думкою учених³, які розглядають поняття «професійна спрямованість» у поєднанні трьох складових: предметної, соціальної і психолого-педагогічної. Предметна складова є основною, оскільки дає інформацію студентам, яка необхідна їм у майбутній роботі. Вона повинна бути наповнена фахово-орієнтованим змістом, а також відповідати завданням практичної діяльності.

У навчальному процесі практика підтверджує теоретичну та наукову сутність викладання навчальних дисциплін під час аудиторних занять. Навчальні дисципліни характеризуються не тільки теоретичним змістом, але й відповідати майбутнім практичним умінням фахівців. Зміст підготовки має розглядатися не як система навчальних дисциплін, розташована у певній структурі освіти фахівця, а як предмет навчальної, мегапрофесійної та соціально-професійної діяльності. Завдяки такій постановці проблеми, студент-психолог матиме дієву позицію, що забезпечуватиме реалізацію функцій у майбутній діяльності. Реалізувати свої функції майбутній психолог зможе, якщо під час проведення аудиторних занять будуть застосовані дидактичні вимоги до навчального процесу. Це призведе до підвищення технологічності у процесі застосування умінь та навичок.

Тому під час навчальної діяльності, у процесі прослуховування лекції чи опрацювання семінарського заняття просто необхідно проектування умов і динаміки майбутньої діяльності, робочих стосунків і взаємодій фахівців (наприклад, ділові гри). Наприклад, нами часто відводиться п'ять хвилин в кінці лекційного заняття для проведення міні-гри на задану тематику, як от: «Клієнт не хоче слухати Вас, а хоче тільки висловитись», «Клієнт прийшов випадково», «Клієнт прохає у Вас гроші» тощо. Якщо у групі є студенти, які вже стикалися з фаховою діяльністю, наприклад працівники соціальних служб, то на їх розсуд проводиться та чи інша рольова гра.

З переходом від однієї базової форми організації діяльності до іншої і наближенням до кінця навчання студенти отримують все більш розвинену практику застосування отриманих знань у функції засобу регуляції власної діяльності. Знання несуть певне смислове навантаження, що обумовлює комплекс пізнавальних і професійних мотивів та інтересів студента. Задоволеність спеціальністю є своєрідним показником організації навчального процесу. Перехідними формами виступають практичні та лабораторні заняття, спецкурси.

Знання, набуті під час навчально-професійної діяльності закріплюються у науково-дослідній роботі студентів при написанні рефератів, курсових, дипломних, а також під час виробничої практики.

Таким чином, у теорії і методиці професійної освіти реалізується підготовка до професійної спрямованості особистості. Її основу становлять психолого-педагогічні засади. Професійна спрямованість особистості має інтегровану властивість, яка визначає ставлення людини до обраної професії, впливає на процес оволодіння професією, на підготовку до майбутньої практичної діяльності, а також указує на її успішність в майбутньому. Структура професійної спрямованості особистості являє систему потреб, інтересів, мотивів, певних вмінь і навичок, котрі сприяють набуттю у майбутніх фахівців самостійного бажання і намагання до постійного удосконалення знань, до постійного професійного зростання.

Сформувати професійний інтерес до майбутньої діяльності можливо лише за умови формування пізнавального інтересу, який здійснюється поетапно – від нижчого його рівня до вищого; від простої цікавості – до епізодичного інтересу і далі до стійкого пізнавального інтересу. Під час аудиторного навчання та виконання самостійної роботи студент свідомо виконує завдання, використовує додаткову літературу, опрацьовує необхідний матеріал, виявляє здатності до пошукової наукової роботи⁴.

Ми упевнені, що професійна спрямованість особи має вроджені задатки. У той же час вона виховується, спочатку у сім'ї, потім формується під впливом соціально-економічних, психологічних і педагогічних факторів. Тому процес професійної підготовки фахівців спрямований на управ-

ління навчально-пізнавальною діяльністю студентів, він є основою розвитку професійної спрямованості фахівця.

Професійна освіта, як зазначає С. Гончаренко – це підготовка в навчальних закладах спеціалістів різних рівнів кваліфікації до трудової діяльності в одній з галузей народного господарства, науки, культури, невід'ємна складова частина єдиної системи народної освіти. Зміст професійної освіти включає поглиблене ознайомлення з науковими основами й технологією обраного виду праці; прищеплення спеціальних практичних навичок і вмінь; формування психологічних і моральних якостей особистості, важливих для роботи у певній сфері людської діяльності. Термін „професійна освіта” розуміють і як сукупність знань, навичок і вмінь, оволодіння якими дає змогу працювати спеціалістом вищої, середньої кваліфікації⁵. Як бачимо, професіоналізм і професійна освіта тісно переплітаються за своїм поняттєвим змістом.

Під професіоналізмом людини розуміють не тільки систему професійних знань і вмінь, а й сукупність якостей фахівця: інтелектуальні і ділові здатності, організаційні знання, вміння і навички. В сучасних умовах фахівець повинен мати якості творчого працівника, бути професійно мобільним, конкурентно здатним на ринку праці, мати бажання до постійного професійного зростання, самоосвіти і самовдосконалення. Але без глибокого опанування знаннями, основами науки, системи умінь і навичок, всебічного розвитку особистості досягти неможливо. Тобто, соціальна спрямованість професійної освіти очевидна. Досягти її можна лише включаючи у навчальні дисципліни модулі з навчання студентів встановлювати соціальні зв'язки у приватному вищому навчальному закладі, як це практикується в Інституті соціальних та культурних зв'язків імені княгині Ольги.

Готуючи студентів-психологів до роботи з маргінальними групами, ми визначили сфери застосування соціально-професійних знань випускниками-психологами приватного вищого навчального закладу: 1) освіта (вища, навчання дорослих), професійно-технічна освіта, тобто професійно-педагогічна сфера; 2) охорона здоров'я та соціальна допомога; 3) соціальна допомога (із забезпеченням проживання, без забезпечення проживання), тобто соціально-допоміжна сфера; 4) діяльність у сфері спорту та 5) індивідуальні послуги.

Для підготовки до професійно-педагогічної сфери найбільш активно впливають наступні форми навчання: спеціальні лекції з метою розкриття особливостей встановлення соціальних зв'язків психологів з клієнтами та їхнім середовищем; бесіди з історії психології, соціальної психології, педагогіки, соціальної допомоги особистості (про особливості застосування психологічних форм у різноманітних ситуаціях); індивідуальні або групові форми роботи по удосконаленню спеціальних вмінь; творча праця з розробки міні-тренінгів, уявних бесід з клієнтами; рецензування відеофільмів

на задану тематику з індивідуальною оцінкою студентів; створення різноманітних ситуацій із самоаналізом студентів; виступи студентів у рольових ситуаціях (при приватній співбесіді, співбесіди з групою дітей та молоді, консультування сімей), виконання функцій провідного консультанта у загальноосвітньому навчальному закладі; організації роботи у соціальній службі до різноманітних свят; вивчення досвіду роботи колег тощо.

До соціально-допоміжної сфери відносяться наступні форми: участь у волонтерських акціях, допомога співробітникам соціальних служб при проведенні свят, проведення різноманітних акцій (наприклад, збір речей для дітей інтернатів, допомога співробітникам притулку, допомога у спеціалізованих центрах для дорослих тощо. До діяльності у сфері спорту відносяться такі форми, як психологічна допомога спортсменам, що програли, консультування їхніх сімей, реабілітація спортсменів засобами соціально-рольових ігор тощо. До діяльності у сфері індивідуальних послуг відносяться такі форми, як консультативна допомога усім категоріям населення, особливо тим, що потрапили у несприятливі ситуації, сімейні консультації, допомога у налагодженні соціальних контактів особам, що відбули ув'язнення, їхнім сім'ям, жінкам при МП, пенсіонерам тощо.

Зміст професійної підготовки потребує відтворення будь-яких ситуацій, в які можуть потрапити психологи. Тому під змістом підготовки майбутнього психолога для застосування соціальних зв'язків у своїй професійній діяльності ми розуміємо систему психологічних, соціальних та педагогічних знань, практичних умінь та навичок, необхідних для здійснення професійних функцій психолога в умовах сучасного економічного простору.

Вивчаючи концепції українських учених⁶ з визначення поняття професійної спрямованості навчання у вищому закладі освіти, ми спираємось на таке визначення професійної спрямованості базових дисциплін, яке під організацією навчального процесу розуміє: а) забезпечення підготовки студентів з врахуванням стандарту теоретичних знань, вмінь і навичок з предметів всіх циклів (див. вище); б) формування теоретичних знань і вмінь, що сприяють засвоєнню профільних дисциплін, оволодінню фахом, застосуванню набутих знань у різних умовах майбутньої практичної діяльності з урахуванням змін соціально-економічного характеру; в) сприяння студентам у розвитку ціннісного ставлення до обраної професії психолога, формуванню інтересу до подальшого підвищення власної кваліфікації.

Тому викладання, як ми вже наголошували у попередньому матеріалі, повинно відбуватись від простого до складного, від абстрактного до конкретного. Суть такої підготовки полягає в тому, що: всі поняття засвоюються поступово, виходячи з необхідності даного предмету; теоретичні знання випереджають подачу конкретних знань, заснованих на практичній діяльності; при подачі матеріалу

підкреслюється загальний зв'язок предметів, визначаючи загальний об'єкт та конкретний предмет; протягом всієї підготовки студента-психолога застосовуються такі практичні дії, через які можна відтворити професійну ситуацію; підготувати майбутнього фахівця-психолога до проектування – навчити передбачати результати власної роботи.

Спираючись на дослідження учених⁷, ми пропонуємо реалізувати професійну спрямованість підготовки майбутніх психологів до діяльності з реалізації особистістю соціальних зв'язків наступним чином:

1. Зробити уточнення змісту навчальних предметів шляхом уведення модульних розділів, включивши до кожної дисципліни модуль із підготовки студентів до роботи з маргінальними групами. Такі розділи модулів дисциплін матимуть подальше застосування у спеціальних курсах, предметах та інших дисциплінах спеціальності. Таким чином професійна підготовка студентів-психологів до соціальних зв'язків відповідатиме професійну спрямованість навчального матеріалу. Практичний матеріал буде підкріплюватися теоретичним матеріалом, наводитимуться приклади із спеціальних дисциплін, майбутньої професії, тісніше встановлюватиметься міжпредметний зв'язок з іншими дисциплінами.

2. На семінарських заняттях, при виконанні практичних робіт обов'язково, наскільки це можливо, поряд з розв'язуванням стандартних психологічних ситуацій, розв'язувати соціальні завдання.

3. У процесі розв'язання соціальних завдань використовувати практичні навички розв'язання, змодельовані раніше. Розглядати різні методи вирішення соціальних завдань у процесі поступового викладання логічно пов'язаного теоретичного матеріалу.

4. Обов'язково робити висновки після отримання результату вирішення соціальних завдань з точки зору клієнта, виробництва тощо.

Використання саме такого підходу у підготовці майбутніх психологів до діяльності з реалізації особистістю соціальних зв'язків, допомагає вирішувати й інші проблеми приватного вищого навчального закладу, а саме – теоретичної підготовки, набуття вмінь розглядати рішення за допомогою інноваційних практик, правильно формулювати висновки; допомагати змотивувати інтерес до майбутньої професії шляхом необхідності опанування дисциплін, формувати професійну спрямованість у студентів; активізувати самостійну роботу. У процесі підготовки студентів у вищому навчальному закладі існує нерозривний зв'язок між навчанням професійному мисленню та способом мислення від абстрактного до конкретного. Саме за такої умови можна сформувати професійне мислення, що дозволяє вникати до суті проблеми та нестандартно вирішувати поставлені завдання.

Підкреслимо, реалізація саме такої підготовки студента-психолога до соціальних зв'язків вимагає

ретьного аналізу і удосконалення робочих навчальних програм, високоякісної підготовки навчально-методичної літератури з дидактичними матеріалами тощо.

Сучасний стан підготовки до професійної діяльності вимагає навчити студентів раціональним прийомом розумової діяльності, що необхідні для успішної організації їхньої самостійної роботи, набутті навичок спілкування з метою їхнього ефективного використання під час роботи.

Самостійна робота студентів, згідно вимог Болонського процесу, повинна займати сорок відсотків навчального часу. Тому постає необхідність навчити психологів самостійно здобувати інформацію, формування знання та уміння. Цього від них вимагає багатогранність варіантів сучасного світу, яка детермінує якісні та кількісні показники трудової діяльності. Наприклад, для того, щоб „виміряти” соціальне довкілля клієнта, потрібні знання не тільки з психології, але філософії, політології, менеджменту тощо. Фахівець повинен уявляти, як впливають на життєдіяльність індивіда не тільки його зовнішні фактори (відсутність роботи, сім'ї, друзів), але і внутрішні, тобто чи готовий він сам змінити своє життя, чи готовий, за допомогою ззовні, встановлювати нові соціальні зв'язки, прийняти інші правила життєдіяльності, ніж ті, до яких він звик. У цьому випадку прояв суб'єктивного фактору обмежується чинниками зовнішнього впливу і підтримується здебільшого процесами матеріального відтворення, механічним тиражуванням і копіюванням чужих авторитетів. Ще більш своєрідним є індивідуальне відношення до основних правил-зобов'язань, що надають морального змісту діяльності людей. Таке відношення розкриває соціальні зв'язки, деформує діалогічний вимір соціуму і, нарешті, позбавляє індивіда самоідентифікації⁸. Спрямованість у підготовці студентів до роботи з маргінальними групами повинно виявлятися вже у першому-другому семестрах навчання. Це пояснюється тим, що у суспільстві наявні диспропорції представництва різних соціальних груп, з якими прийдеться стикатися психологу. Готуючи до такої роботи, виявляючи значущість впливу різних чинників на процеси інтеграції і диференціації, що відбуваються у країні, слід мати на увазі, що мова йде про різно орієнтовані групи населення, з різним життєвим самовизначенням. Для багатьох сучасників головним диференціюючим фактором є соціальне походження. Воно, по суті, зберігає роль основи на всіх етапах життєвого самовизначення людини і визначає конкретне місце в соціальній структурі суспільства.

Усе вище викладене, дозволяє нам зробити висновки про те, що найбільш ефективним є такий варіант підходу до формування професійної спрямованості у підготовці майбутніх психологів до роботи з маргінальними групами, за яким підготовка студентів починається зі теоретико-самостійної роботи. При такому підході, студент-психолог

засвоєння отримує інформацію, що потрібно буде засвоїти, а потім він отримує базову інформацію в аудиторії. На наших заняттях ми пропонували студентам ознайомитися із наступним матеріалом і дійшли висновку, що 78% у наступному засвоюють більше базової інформації, ніж ті, яким ми не давали подібного завдання. У цьому випадку підготовка стає творчою й активною, взаємною, оскільки під час аудиторних занять торкаються питань, які не зрозумілі, проводяться міні-дискусії.

Для такого варіанту підготовки необхідно мати повноцінні підручники та навчально-методичні посібники, в яких цілісно викладено навчальний матеріал.

Особливе місце займає вибір комп'ютеризованого програмного забезпечення. Під час аудиторних занять, на семінарських та лабораторних, нами планується можливість формування зворотного зв'язку. Плануючи його використовувати у навчальному процесі, потрібно пам'ятати, що не завжди психолог матиме доступ до комп'ютера, особливо це стосується сільської місцевості.

Можемо зробити висновок, що під час формування професійної спрямованості у підготовці майбутніх психологів до роботи з маргінальними групами, теорія повинна навчити вирішувати проблеми клієнтів, давати відповіді їм на запитання майбутнього. Практична частина по своїй суті повинна бути соціально спрямованою, навчити студентів проектувати результати власної діяльності, вирішувати як конкретні соціальні проблеми, так і загальні.

¹ Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи / Навчальний посібник. – К.: Знання, 2005. – 486 с.

² Вища освіта України і Болонський процес. Курс лекцій для самостійної роботи майстрів спеціальності 8.050201 «Менеджмент організацій»/ Укл.: В.Г.Воронкова, О.Є. Швець. – Запоріжжя, 2004. – 95 с.

³ Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч.посібник. – К.: НПУ, 2003. – 267 с.; Скрипченко О.В., Лисянська Т.М., Скрипченко Л.О. Довідник з педагогіки і психології. – К., 2000. – 216 с.

⁴ Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. – К.: Екс об, 2003. – 304 с.; Психологія: Навч.посіб. / О. Винославська, О. Бреусенко-Кузнецов, В. Зливков та ін.; За наук.ред. О.В. Винославської. – К.: Фірма «ІНКОС», 2005. – 352 с.і.

⁵ Гончаренко С. Український педагогічний словник. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.

⁶ Гребенюк Г. Теоретические и методические основы непрерывного профессионального образования строительно-архитектурного профиля: Дис... доктора пед. наук: 13..00.04 / Институт педагогической и психологической проф. образования АПН Украины. – К., 1997. – 416 л. – Библиогр.: л. 356-399; Ковчина І. Підготовка студентів до соціально-правового захисту особистості: Навч.-метод. посіб. / За заг. ред. А. Капської. – Вид. 2-ге, переробл. –

К.: НПУ, 2005. – 196 с.; Ключко А. Педагогічні умови формування професійних здібностей вихованців ліцеїв юридичного профілю: Дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Харківський держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2001. – 221 с. – Бібліогр.: арк. 166-187.

⁷ Коваленко Е. Дидактические основы профессионально-методической подготовки преподавателей специальных дисциплин: Дис... доктора пед. наук: 13.00.04 / Институт педагогики и психологии проф. образования АПН Украины. – Х., 1999. – 407 с. – Бібліогр.: л. 382-407; Ковальчук В. Модернізація професійної та світоглядної методології

підготовки сучасного вчителя: Дис... доктора пед. наук: 13.00.04 / Институт вищої освіти АПН України. – К., 2005. – 406 арк. – Бібліогр.: арк. 367-396.; Кремень В. Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: [Монографія]. – В.П. Андрущенко, І.А. Зязюн, В.Г. Кремень та ін.; В.Г. Кремень (ред.); АПН України, Інститут педагогіки і психології професійної освіти. – К.: Наукова думка, 2003. – 854 с.

⁸ Богданов В. Авторитет як предмет соціально-філософського аналізу: Дис... д-ра філософ. наук: 09.00.03 / Київський ун-т ім.Тараса Шевченка. – К., 1997. – 374 л. Затв. 18.12.97, 003637.

УДК: 351.756

© Максим Ярмистий
(м. Чернівці)

ПОЛІТИКО-АДМІНІСТРАТИВНИЙ НАПРЯМ ОПТИМІЗАЦІЇ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

В статті розглядається політико-адміністративний напрям вдосконалення інституціональної системи регулювання міграційної політики як політико-правові, організаційно-адміністративні та інформаційні засоби і форми упорядкування структурно-функціональної системи з метою забезпечення формування та реалізації державної міграційної політики на центральному та місцевому рівнях відповідно до суспільних потреб.

Ключові слова: міграційна політика, інституціональна система, політичне та адміністративне регулювання.

Maxym Yarmystyi. Political and administrative optimization of institutional system of migration policy regulation and control. In the article the political and administrative direction of improvement of institutional control system migration policy as political, legal, organizational and information management tools and forms of structural and functional arrangement to ensure the development and implementation of state migration policy at central and local levels in accordance with the needs of society.

Keywords: migration policy, institutional system, political and administrative regulation.

Maksym Yarmystyi. Direcția politico-administrativă în optimizarea sistemului instituțional de reglementare a politicilor de migrație. În articol este abordat subiectul de îmbunătățire a sistemului instituțional de reglementare a politicii de migrație ca mijloc și formă de organizare a sistemelor structurale și funcționale, politice și juridice, politico-administrative etc. Se menționează despre punerea în aplicare la nivel central și local a politicilor în domeniul migrației, în conformitate cu cerințele societății.

Cuvinte cheie: politica de migrație, sistem instituțional, controlul politic și administrativ.

В політичній системі суспільства державні інститути та неурядові організації з питань реалізації міграційної політики здійснюють різноманітні фу-

нкції та забезпечують регулювання міграційних процесів. Дієвість інституціональної системи визначають за допомогою багатьох ознак. Серед них на перші місця висуваються наступні: рівень забезпечення прав і свобод громадян щодо пересування територіями, створення сприятливих правових умов для ефективного її функціонування; надання державою необхідних адміністративних послуг; забезпечення співпраці та її інтеграції у глобальні та регіональні міжнародні структури. Забезпечення ефективної інституціональної системи залежить від багатьох чинників, які передбачають нормативно-правове забезпечення функціонування суспільних інститутів; збалансований механізм стримування і противаги у системі державної влади шляхом розмежування компетенції між державними інститутами; децентралізацію політико-адміністративних повноважень, забезпечення реальних повноважень регіональним органам влади та органам місцевого самоврядування; розмежування політичної та адміністративної компетенції; створення сприятливих правових умов для розвитку громадських організацій та інститутів прямої демократії. В цьому контексті важливим є дослідити політико-адміністративні особливості удосконалення інституціональної системи регулювання міграційної політики на загальнодержавному та на регіональному рівнях.

Ефективність міграційної політики держави, як зазначає М. Чугуєвська, найперше залежить від того, наскільки якісно та злагоджено працюють відповідні організаційно-структурні утворення, наскільки відпрацьований механізм управління міграційними процесами та впливу на їхнє регулювання¹. О. Малиновська, розглядаючи стан і перспективи міграційної політики України, акцентує увагу на вдосконаленні нормативно-правової бази та розробки концепції міграційної політики, проблемі інституційного забезпечення реалізації мі-